

มหาวิทยาลัยสยาม
Siam University

100-107

อารยธรรมศึกษา

Version :1:2553

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป >> <http://elearning.siam.edu>

อาณาจักรนบุรี

อาจารย์สมชาย สายสุขสวัสดิ์

การเมืองการปกครองสมัยกรุงธนบุรี

การตั้งกรุงธนบุรีเป็นราชธานี

การปราบชุมนุมต่าง ๆ และการขยายอาณาเขต

การพยายามฟื้นฟูระบบ

สาเหตุแห่งความวุ่นวายทางการเมือง ช่วงปลายรัชกาล

การขาดประสิทธิภาพของระบบไพร่

การเกิดกลุ่มอำนาจการเมืองนอกกระบวน

การไม่สามารถรักษาพระบารมีได้ตลอด

การขัดแย้งกับวงการสงฆ์

สภาพสังคม

ทรงฟื้นฟูระบบไพร่
ให้มีประสิทธิภาพ

มีการเกณฑ์แรงงานไพร่
แบบเข้าเดือนออกเดือน

สภาพเศรษฐกิจ

มีสภาพเศรษฐกิจที่ขัดสนอดอยาก

ทรงให้ขุนนางคุมไพร่ทำนา

ทรงบำรุงการค้าขายทั้งในและต่างประเทศ

อาณาจักร รัตนโกสินทร์

สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

การปกครอง

- ส่วนกลาง ใช้ระบบจตุสดมภ์
- ส่วนภูมิภาค
 - หัวเมืองฝ่ายเหนืออยู่ในอำนาจดูแลของสมุหนายก
 - หัวเมืองฝ่ายใต้อยู่ในอำนาจดูแลของสมุหพระกลาโหม
 - หัวเมืองชายทะเลตะวันออกอยู่ในอำนาจดูแลของกรมพระคลัง

สภาพสังคมและเศรษฐกิจ

การอพยพเข้ามาของชาวจีน

แรงงานไพร่ถูกแทนที่ด้วยแรงงานชาวจีนอพยพ

การยกเลิกระบบผูกขาดการค้า

มีการนำระบบเจ้าภาษีนายอากรมาใช้

สมัยรัตนโกสินทร์ ช่วงรัชกาลที่ 4 - พ.ศ. 2475

ทำสนธิสัญญาบาวริงกับอังกฤษใน
สมัยรัชกาลที่ 4

เปิดประเทศรับอารยธรรมตะวันตกอย่างเป็นทางการ

นำไปสู่ระบบการค้าเสรี

สมัยรัชกาลที่ 5

- ทรงทำการปฏิรูปการปกครอง
- ยกเลิกระบบจตุสดมภ์
- จัดตั้งกระทรวงใหม่ 10 กระทรวง
- ยกเลิกระบบทาสและระบบไพร่
- วางระบบโครงสร้างพื้นฐาน
- ตั้งสถาบันการศึกษาแบบตะวันตก

สมัยรัชกาลที่ 6 และ 7

- ทรงวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- ทรงออกพระราชบัญญัติประถมศึกษา
- ทรงสถาปนาสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรก
- เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยคณะราษฎร

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ๒๕๔๕. สังคมศึกษา.
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

คำถามท้ายบท

- จงอธิบายถึงสภาพทางการเมืองและการปกครองสมัยธนบุรีมาพอสังเขป
- อิทธิพลอารยธรรมการปกครองสมัยอยุธยามีผลต่อสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์อย่างไรบ้าง
- จงอธิบายเปรียบเทียบการปฏิรูปการปกครองของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ และรัชกาลที่ 5 ว่ามีหลักการที่คล้ายหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง
- สถาบันพระมหากษัตริย์ สมัยอยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ มีแนวคิดและรูปแบบที่คล้ายหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง
- อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยนับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา มีในด้านใดบ้างและอย่างไร